

חשון התשע"ח

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

המסרים הנלמדים מקניית מערת המכפלה

לפרשות חיי שרה (על פי שיעורים של הרב יונתן גרוסמן והרב אמנון בזק)

7. שמ"ב כ"ד יח-כה :

יח ויבא-גד אל-דוד, ביום ההוא; ויאמר לו, עלה הקם לה' מזבח, בגרן, ארניה (ארונה) היבסי. יט ויעל דוד כדבר-גד, כאשר צוה ה'. כ וישקף ארונה, וירא את-המלך ואת-עבדיו, עברים, עליו; ויצא ארונה, וישתחו למלך אפיו ארצה. כא ויאמר ארונה, מדוע בא א-דני-המלך אל-עבדו; ויאמר דוד לקנות מעמד את-הגרן, לבנות מזבח לה', ותעצר המגפה, מעל העם. כב ויאמר ארונה אל-דוד, יקח ויעל אדני המלך הטוב בעיניו; ראה הבקר לעלה, והמרגים וכלי הבקר לעצים. כג הכל, נתן ארונה המלך--למלך; ויאמר ארונה אל-המלך, ה' א-לקיך ירצך. כד ויאמר המלך אל-ארונה, לא פי-קנו אקנה מאותך במחיר, ולא אעלה לה' אלקי, עלות חנם; ויקו דוד את-הגרן ואת-הבקר, בכסף שקלים חמשים. כה ויבן שם דוד מזבח לה', ויעל עלות ושלמים; ויעתר ה' לארץ, ותעצר המגפה מעל ישראל.

8. בראשית כ"ג, ד :

ג' ותושב אנכי עמכם תנו לי אחזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני

9. תרגומים השונים לפסוק זה :

"give me a burial plot with you"

"sell me a burial site among you"

10. בראשית כ"ג, ו :

שמענו אדני נשיא א-להים אתה בתוכנו, במבחר קברינו קבר את מתך איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבר מתך

11. רד"ק בפירושו לכ"ג, ו :

"והיה דעתם שישאל מהם, שיתן אחד מהם לו מקום בקברו לקבור את מתו. ולא כן שאל, אלא שתהיה לו אחוזה ידועה לו ולמשפחתו לקבור שם מתיהם, לא שיקבר מתו בקבר אחרים"

1. בראשית כ"ג, יז-יח :

ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב. לאברהם למקנה לעיני בני חת בכל באי שער עירו.

2. בראשית כ"ג, יט :

ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו אל מערת שדה המכפלה על פני ממרא הוא חברון בארץ כנען

3. בראשית כ"ג, כ :

ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחזת קבר מאת בני חת

4. השוואה בין שני הסיכומים הללו :

חתימה שנייה (כ)	חתימה ראשונה (יז-יח)
ויקם	ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא
השדה והמערה אשר בו	השדה והמערה אשר בו
וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב	ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא
לאברהם לאחזת קבר	לאברהם למקנה
מאת בני חת.	לעיני בני חת בכל באי שער עירו.

5. רשב"ם בתחילת פרשתנו :

אף על פי שבשאר נשים לא נתפרשו ימי חייהן, בשרה הוצרך לפרש. בשביל שהוצרך להזכיר מיתתה בשביל קניין המערה.

6. בראשית ל"ג יט :

יט ויקו את-חלקת השדה אשר נטה-שם אהלו מיד בני-חמור אבי שכם במאה קשיטה. כ ויצב-שם מזבח ויקרא-לו א-ל-א-לקי ישראל

12. בראשית כ"ג, ח-ט: **שְׁמַעוּנִי וּפְגַעוּ לִי בְעִפְרוֹן בֶּן צַחַר. וַיִּתֶּן לִי אֶת מַעְרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לֹא אֲשֶׁר בְּקֶצֶה שְׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתוֹכְכֶם לְאַחֲזַת קֶבֶר.**

13. הרב יונתן גרוסמן: **אברהם אינו מעוניין ליצור שותפות עם יושבי הארץ, עם בני חת; אדרבה, הוא דחה את הצעתם לקבור 'עמם' את אשתו, וקנה בכסף מלא חלקת אדמה שתהיה אך לו ולזרעו.**

במובן זה יש קשר יסודי בין סיפור קניית המערה על ידי אברהם לבין הסיפור הבא - שליחת עבד אברהם לחרן למצוא אישה ליצחק. גם בסיפור זה מדגיש אברהם לעבדו: "לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבם" (כ"ד, ג).

14. בראשית כ"ג טז-כ: **"... וישקול אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת, ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא, השדה והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב, לאברהם למקנה לעיני בני חת בכל באי שער עירו... ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחוזת קבר מאת בני חת."**

15. בראשית כ"ה, ט-י: **"ויקברו אותו יצחק ושמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרון בן צוחר החתי אשר על פני ממרא, השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת, שמה קובר אברהם ושרה אשתו."**

16. ראשית מ"ט, כט-לב: **"ויצו אותם ויאמר אליהם אני נאסף אל עמי, קברו אותי אל אבותי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי, במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען, אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחוזת קבר, שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו... מקנה השדה והמערה אשר בו מאת בני חת."**

17. בראשית נ', יג: **"וישאו אותו בניו ארצה כנען ויקברו אותו במערת שדה המכפלה אשר קנה אברהם את השדה לאחוזת קבר מאת עפרון החתי על פני ממרא."**

18. בראשית ל"ג, יט: **"ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו מיד בני חמור אבי שכם במאה קשיטה."**

19. יהושע כ"ד, לב: **"ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, בחלקת השדה אשר קנה יעקב מאת בני חמור אבי שכם במאה קשיטה, ויהיו לבני יוסף לנחלה."**

20. שמ"ב כ"ד, כד: **"ויאמר המלך אל ארונה: לא, כי קנו אקנה מאותך במחיר, ולא אעלה לה' א-להי עולות חינם, ויקן דוד את הגורן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים."**

21. בראשית רבה, פרשה ע"ט, סי' ד: **"ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו' - אמר ר' יודן בר סימון: זה אחד משלושה מקומות שאין אומות העולם יכולים להונות את ישראל לומר גזולים הן בידיכם, ואלו הן: מערת המכפלה ובית המקדש וקבורתו של יוסף. מערת המכפלה - דכתיב: 'וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון...'; בית המקדש - דכתיב: 'ויתן דוד לארנן במקום...'; וקבורתו של יוסף - 'ויקן את חלקת השדה'."**

22. מל"א ט"ז, כג-כד: **"בשנת שלושים ואחת שנה לאסא מלך יהודה, מלך עמרי על ישראל שתיים עשרה שנה... ויקן את ההר שומרון מאת שמר בככרים כסף, ויבן את ההר ויקרא את שם העיר אשר בנה על שם שמר, אדוני ההר שומרון."**

23. שמ"ב ב', א-יא: **"ויאמר ה' אליו: עלה, ויאמר דוד: אנה אעלה? ויאמר: חברונה - ויעל שם דוד... ויבואו אנשי יהודה וימשחו שם את דוד למלך על בית יהודה... ויהי מספר הימים אשר היה דוד מלך בחברון על בית יהודה שבע שנים וששה חודשים."**

24. שמ"ב ה', ה: **"ובירושלים מלך שלושים ושלוש שנה על כל ישראל ויהודה."**

25. סנהדרין ק"ב ע"ב: **"מפני מה זכה עמרי למלכות? מפני שהוסיף כרך אחד בארץ ישראל, שנאמר: 'ויקן את ההר שומרון'."**

26. הרב אמנון בזק: **זכות קניית הקרקעות ע"י האבות עמדה לבנים, ובמקומות שנקנו בכסף מלא ללא עוררין - קמו ערי הבירה של ישראל.**